Eiropas Savienības
Oficiālais Vēstnesis

LV
C sērija

C/2025/1801

4.4.2025.

P10_TA(2024)0042

Ģenētiski modificēta kukurūza DP-915635

Eiropas Parlamenta 2024. gada 26. novembra rezolūcija par Komisijas Īstenošanas lēmumu (ES) 2024/1822, ar ko, ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1829/2003, atļauj laist tirgū produktus, kas satur ģenētiski modificētu kukurūzu DP915635, sastāv vai ir ražoti no tās (2024/2839(RSP))

(C/2025/1801)

Eiropas Parlaments,

— ņemot vērā Komisijas Īstenošanas lēmumu (ES) 2024/1822, ar ko, ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1829/2003, atļauj laist tirgū produktus, kas satur ģenētiski modificētu kukurūzu DP915635, sastāv vai ir ražoti no tās ([1]),

— ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 22. septembra Regulu (EK) Nr. 1829/2003 par ģenētiski modificētu pārtiku un barību ([2]) un jo īpaši tās 7. panta 3. punktu un 19. panta 3. punktu,

— ņemot vērā Regulas (EK) Nr. 1829/2003 35. pantā minētās Augu, dzīvnieku, pārtikas aprites un dzīvnieku barības pastāvīgās komitejas 2024. gada 26. aprīļa balsojumu, nesniedzot atzinumu, un Pārsūdzības komitejas 2024. gada 29. maija balsojumu, arī nesniedzot atzinumu,

— ņemot vērā 11. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 16. februāra Regulā (ES) Nr. 182/2011, ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu ([3]),

— ņemot vērā Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādes (*EFSA*) 2023. gada 30. novembrī pieņemto atzinumu, kas publicēts 2024. gada 17. janvārī ([4]),

— ņemot vērā Parlamenta iepriekšējās rezolūcijas, kurās pausti iebildumi pret atļauju izmantot ģenētiski modificētus organismus ("ĢMO") ([5]),

— ņemot vērā Reglamenta 115. panta 2. un 3. punktu,

— ņemot vērā Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komitejas rezolūcijas priekšlikumu,

A. tā kā 2020. gada 20. decembrī Beļģijā bāzētais uzņēmums "*Pioneer Overseas Corporation, Inc.*" Amerikas Savienotajās Valstīs bāzētā uzņēmuma "*Pioneer Hi-Bred International*" vārdā Nīderlandes kompetentajai iestādei saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1829/2003 5. un 17. pantu iesniedza pieteikumu, kurā lūgts atļaut laist tirgū tādus pārtikas produktus, pārtikas sastāvdaļas un barību, kas satur ģenētiski modificētu kukurūzu DP915635 ("ĢM kukurūza"), sastāv vai ir ražoti no tās ("pieteikums"); tā kā pieteikums attiecas arī uz atļauju laist tirgū produktus, kuri satur ģenētiski modificēto kukurūzu DP915635 vai no tās sastāv un ir paredzēti citiem lietojumiem, nevis pārtikai vai barībai, izņemot audzēšanu;

([1]) OV L, 2024/1822, 4.7.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2024/1822/oj.
([2]) OV L 268, 18.10.2003., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2003/1829/oj.
([3]) OV L 55, 28.2.2011., 13. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj.
([4]) *EFSA* Ekspertu grupas ģenētiski modificētu organismu jautājumos zinātniskais atzinums, kurā, ievērojot Regulu (EK) Nr. 1829/2003, novērtēta ģenētiski modificētas kukurūzas DP915635 izmantošana pārtikā vai barībā (pieteikums EFSA-GMO-NL-2020-172), *EFSA Journal,* 2024;22(1):8490, https://doi.org/10.2903/j.efsa.2024.8490.
([5]) Parlaments astotajā sasaukumā pieņēma 36 rezolūcijas un devītajā sasaukumā — 38 rezolūcijas, kurās iebilda pret atļauju izmantot ĢMO.

B. tā kā *EFSA* 2023. gada 30. novembrī pieņēma labvēlīgu atzinumu, kas tika publicēts 2024. gada 17. janvārī;

C. tā kā ĢM kukurūza satur gēnus, kas piešķir rezistenci pret glufozinātu, un ražo no papardes *Ophioglossum pendulum* iegūtu insekticīdu toksīnu IPD079Ea; tā kā ģenētiskā modifikācija ietvēra daudzpakāpju procesu, kurā izmantota metode *CRISPR/Cas*, lai ieviestu "nosēšanās platformu" mērķa vietā, kur pēc tam tiek ievietotas gēnu konstrukcijas jauno īpašību radīšanai;

Trūkst komplementāro herbicīdu novērtējuma

D. tā kā Komisijas Īstenošanas regulā (ES) Nr. 503/2013 ([6]) ir prasīts novērtēt, vai paredzamā lauksaimniecības prakse ietekmē pētīto beigupunktu rezultātus; tā kā saskaņā ar minēto īstenošanas regulu tas jo īpaši attiecas uz augiem, kas ir izturīgi pret herbicīdiem;

E. tā kā lielākā daļa ĢM kultūraugu ir ģenētiski modificēti, lai tie būtu izturīgi pret vienu vai vairākiem komplementāriem herbicīdiem, kurus var izmantot visā ĢM kultūraugu audzēšanas laikā, attiecīgajam kultūraugam neizņīkstot, kā tas būtu pret herbicīdiem neizturīgu kultūru gadījumā; tā kā vairākos pētījumos konstatēts, ka herbicīdizturīgu ĢM kultūraugu audzēšanā vairāk izmanto komplementārus herbicīdus, un tas lielā mērā notiek tāpēc, ka ir parādījušās herbicīdizturīgas nezāles ([7]);

F. tā kā herbicīdizturīgu ĢM kultūraugu izmantošanas dēļ lauksaimnieki ir piesaistīti nezāļu pārvaldības sistēmai, kas lielā mērā vai pilnībā ir atkarīga no herbicīdiem, un to panāk, uzliekot piemaksu par ĢM sēklām, kas attaisnojama tikai tad, ja lauksaimnieki, kas iegādājas šādas sēklas, izsmidzina arī komplementārus herbicīdus; tā kā lielāka atkarība no komplementāriem herbicīdiem saimniecībās, kurās audzē ĢM kultūraugus, paātrina pret minētajiem herbicīdiem rezistentu nezāļu rašanos un izplatību un tādējādi rada vajadzību vēl vairāk izmantot herbicīdus, proti, apburto loku, ko dēvē par "herbicīdu skrejceliņu";

G. tā kā negatīvā ietekme, ko rada pārmērīga paļaušanās uz herbicīdiem, pasliktina augsnes veselību, ūdens kvalitāti un biodaudzveidību virs un zem zemes virskārtas, kā arī palielinās iedarbība uz cilvēkiem un dzīvniekiem, iespējams, arī tāpēc, ka lielāks daudzums herbicīdu atlieku nonāk pārtikā un dzīvnieku barībā;

H. tā kā glufozināts ir klasificēts kā reproduktīvajai sistēmai toksiska viela (1B) un tāpēc tam piemērojami Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 1107/2009 ([8]) noteiktie izslēgšanas kritēriji; tā kā Savienībā termiņš atļaujai lietot glufozinātu beidzās 2018. gada 31. jūlijā;

I. tā kā ĢM augos atrasto herbicīdu atlieku un metabolītu izvērtēšana neietilpst *EFSA* Ģenētiski modificēto organismu komisijas kompetencē un līdz ar to ĢMO apstiprināšanas procesā šādu novērtējumu neveic;

Neatbildēti jautājumi par toksīna IPD079Ea novērtējumu

J. tā kā *Ophioglossum pendulum* toksīns (IPD079Ea) nav daļa no Eiropas floras un līdz šim nav ticis ieviests pārtikas vai barības ķēdē; tā kā IPD079Ea darbības veids ir trūcīgi aprakstīts; tā kā dalībvalstis uzsver, ka vajadzētu daudz vairāk datu par toksīnu iedarbības veidu un specifiku, pirms šo proteīnu ievieš lauksaimniecībā un pārtikas ķēdē;

([6]) Komisijas Īstenošanas regula (ES) Nr. 503/2013 (2013. gada 3. aprīlis) par ģenētiski modificētas pārtikas un barības atļauju pieteikumiem saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1829/2003 un par Komisijas Regulas (EK) Nr. 641/2004 un Komisijas Regulas (EK) Nr. 1981/2006 grozījumiem (OV L 157, 8.6.2013., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2013/503/oj).

([7]) Sk., piemēram, Schulz, R., Bub, S., Petschick, L. L., Stehle, S., Wolfram, J., "Applied pesticide toxicity shifts toward plants and invertebrates, even in GM crops", *Science*, 372(6537), 2021, 81.–84. lpp., https://doi.org/10.1126/science.abe1148; Bonny, S., "Genetically modified Herbicide-Tolerant Crops, Weeds, and Herbicides: Overview and Impact", *Environmental Management*, 57(1), 2016. gada janvāris, 31.–48. lpp., https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/26296738; un Benbrook, C. M., "Impacts of genetically engineered crops on pesticide use in the U.S. – the first sixteen years", *Environmental Sciences Europe*, 24(1), 2012. gada 28. septembris, https://enveurope.springeropen.com/articles/10.1186/2190-4715-24-24.

([8]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1107/2009 (2009. gada 21. oktobris) par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū, ar ko atceļ Padomes Direktīvas 79/117/EEK un 91/414/EEK (OV L 309, 24.11.2009., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1107/oj).

Dalībvalstu kompetento iestāžu un ieinteresēto personu komentāri

K. tā kā triju mēnešu apspriešanās periodā dalībvalstis iesniedza *EFSA* daudzas kritiskas piezīmes, tostarp norādīja, ka nav iespējams sniegt atzinumu par ĢM kukurūzas nekaitīgumu, jo ar Īstenošanas regulas (ES) Nr. 503/2013 prasībām saistītajā dokumentācijā trūkst datu, ka monitoringa plāns ir jāizstrādā sīkāk un ka *EFSA* nav apsvērusi glufozināta ietekmi uz patērētāju zarnu mikrobiomu un augsnes mikrofloru, lai gan tie tiek nepārprotami ietekmēti;

Vienlīdzīgu konkurences apstākļu nodrošināšana visā pasaulē un Savienības starptautisko saistību ievērošana

L. tā kā stratēģiskā dialoga par ES lauksaimniecības nākotni ([9]) secinājumos Komisija tiek aicināta pārskatīt savu pieeju attiecībā uz tirgus pieejamību lauksaimniecības pārtikas produktu importam un eksportam, ņemot vērā sarežģījumus, ko rada Savienības un tās tirdzniecības partneru atšķirīgie standarti; tā kā taisnīgākas tirdzniecības attiecības globālā līmenī, kas saskan ar veselīgas vides mērķiem, bija viena no galvenajām lauksaimnieku prasībām 2023. un 2024. gada demonstrāciju laikā;

M. tā kā ANO īpašā referenta jautājumos par tiesībām uz pārtiku 2017. gada ziņojumā konstatēts, ka jo īpaši jaunattīstības valstīs bīstamiem pesticīdiem ir katastrofāla iedarbība uz veselību ([10]); tā kā ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu (ANO IAM) 3. mērķa 9. apakšmērķis paredz līdz 2030. gadam būtiski samazināt to nāves gadījumu un slimību skaitu, kurus izraisa bīstamas ķimikālijas un gaisa, ūdens un augsnes piesārņojums un kontaminācija ([11]);

N. tā kā Kuņminas–Monreālas globālais biodaudzveidības satvars ("Kuņminas–Monreālas satvars"), par ko 2022. gada decembrī vienojās ANO Konvencijas par bioloģisko daudzveidību Pušu konferences 15. sesijā, ietver globālu mērķi līdz 2030. gadam vismaz par 50 % samazināt pesticīdu radīto apdraudējumu ([12]);

O. tā kā Regulā (EK) Nr. 1829/2003 ir noteikts, ka ĢM pārtika vai dzīvnieku barība nedrīkst nelabvēlīgi ietekmēt cilvēka veselību, dzīvnieku veselību vai vidi un ka Komisijai savu lēmumu izstrādē ir jāņem vērā visi attiecīgie Savienības tiesību aktu noteikumi un citi leģitīmie faktori, kas attiecas uz izskatāmo jautājumu; tā kā šādiem leģitīmiem faktoriem būtu jāietver Savienības saistības, kas izriet no ANO IAM un ANO Konvencijas par bioloģisko daudzveidību;

Atkarības no importētas barības samazināšana

P. tā kā viena no atziņām, kas gūta no Covid-19 krīzes un joprojām notiekošā kara Ukrainā, ir tāda, ka Savienībai ir jāizbeidz atkarība no atsevišķām kritiski svarīgām izejvielām; tā kā komisāra amata kandidātam Kristofam Hansenam adresētajā pilnvarojuma vēstulē Komisijas priekšsēdētāja Urzula fon der Leiena aicina viņu meklēt veidus, kā samazināt kritiski svarīgu preču importu ([13]);

Nedemokrātiska lēmumu pieņemšana

Q. tā kā Parlaments astotajā sasaukumā pieņēma kopumā 36 rezolūcijas, kurās iebilda pret tādu ĢMO laišanu tirgū, kas paredzēti izmantošanai pārtikā un dzīvnieku barībā (33 rezolūcijas), un pret ĢMO audzēšanu Savienībā (trīs rezolūcijas); tā kā devītajā sasaukumā Parlaments pieņēma 38 iebildumus pret atļauju laist tirgū ĢMO;

R. tā kā Komisija turpina piešķirt atļaujas ĢMO, neraugoties uz pašas atzītajām nepilnībām demokrātiskā lēmumu pieņemšanas procesā, dalībvalstu atbalsta trūkumu un Parlamenta iebildumiem;

S. tā kā nav vajadzīgas izmaiņas tiesību aktos, lai Komisija varētu nepiešķirt atļaujas ĢMO, ja ar dalībvalstu kvalificētu balsu vairākumu nav sniegts pozitīvs atzinums pārsūdzības komitejā ([14]);

([9]) https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/agriculture-and-green-deal/strategic-dialogue-future-eu-agriculture_lv.
([10]) https://www.ohchr.org/en/documents/thematic-reports/ahrc3448-report-special-rapporteur-right-food.
([11]) https://indicators.report/targets/3-9/.
([12]) Sk. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lv/ip_22_7834.
([13]) https://commission.europa.eu/document/2c64e540-c07a-4376-a1da-368d289f4afe_en?prefLang=lv
([14]) Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 182/2011 6. panta 3. punktu Komisija "var pieņemt", nevis "pieņem" īstenošanas akta projektu, ja pārsūdzības komitejā ar dalībvalstu kvalificētu balsu vairākumu nav sniegts pozitīvs atzinums.

T. tā kā Augu, dzīvnieku, pārtikas aprites un dzīvnieku barības pastāvīgā komiteja, kas minēta Regulas (EK) Nr. 1829/2003 35. pantā, 2024. gada 26. aprīļa balsojumā nolēma atzinumu nesniegt, kas nozīmē, ka atļaujai nav dalībvalstu kvalificēta balsu vairākuma atbalsta; tā kā arī pārsūdzības komitejas 2024. gada 29. maija balsojumā atzinums netika sniegts;

U. tā kā 2024. gada 2. jūlijā Komisija atļāva laist tirgū ĢM kukurūzu,

1. uzskata, ka Īstenošanas lēmums (ES) 2024/1822 pārsniedz Regulā (EK) Nr. 1829/2003 paredzētās īstenošanas pilnvaras;

2. uzskata, ka Īstenošanas lēmums (ES) 2024/1822 neatbilst Savienības tiesību aktiem, jo nav savienojams ar Regulas (EK) Nr. 1829/2003 mērķi, proti, saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 178/2002 ([15]) izklāstītajiem vispārējiem principiem nodrošināt pamatu tam, ka saistībā ar ĢM pārtiku un barību augstā līmenī ir garantēta cilvēka dzīvības un veselības, dzīvnieku veselības un labturības, vides un patērētāju interešu aizsardzība, vienlaikus nodrošinot efektīvu iekšējā tirgus darbību;

3. aicina Komisiju nodrošināt standartu konverģenci starp Savienību un tās partneriem sarunās par brīvās tirdzniecības nolīgumiem, lai nodrošinātu atbilstību Savienības drošības standartiem;

4. aicina Komisiju atsaukt Īstenošanas lēmumu (ES) 2024/1822;

5. aicina Komisiju saskaņā ar pieeju "Viena veselība" neatļaut herbicīdizturīgus ĢM kultūraugus, ņemot vērā ar tiem saistīto komplementāro herbicīdu plašāku izmantošanu un tādējādi lielāku risku bioloģiskajai daudzveidībai, pārtikas nekaitīgumam un darba ņēmēju veselībai;

6. šajā saistībā uzsver, ka atļauja pārtikas vai dzīvnieku barības nolūkiem importēt ĢM augus, kas ir padarīti izturīgi pret Savienībā aizliegtiem herbicīdiem, piemēram, glufozinātu, neatbilst Savienības starptautiskajām saistībām, ko tā cita starpā uzņēmusies atbilstoši ANO ilgtspējīgas attīstības mērķiem un ANO Konvencijai par bioloģisko daudzveidību, arī nesen pieņemtajam Kuņminas–Monreālas satvaram ([16]);

7. sagaida, ka Komisija steidzami pildīs savu apņemšanos ([17]) nākt klajā ar priekšlikumu nolūkā nodrošināt, ka Savienībā aizliegtas bīstamas ķimikālijas netiek ražotas eksportam;

8. atzinīgi vērtē to, ka Komisija 2020. gada 11. septembra vēstulē deputātiem beidzot atzina, ka ĢMO atļauju piešķiršanas lēmumos ir jāņem vērā ilgtspēja ([18]); tomēr pauž dziļu vilšanos, jo kopš tā laika Komisija ir turpinājusi piešķirt atļaujas ĢMO importam Savienībā, lai gan Parlaments turpina pret to iebilst un vairākums dalībvalstu balso pret šādu atļauju piešķiršanu;

9. atkārtoti mudina Komisiju ņemt vērā Savienības saistības saskaņā ar starptautiskiem nolīgumiem, piemēram, Parīzes klimata nolīgumu, ANO Konvenciju par bioloģisko daudzveidību un ANO ilgtspējīgas attīstības mērķiem; atkārtoti prasa īstenošanas aktu projektiem pievienot paskaidrojuma rakstu, kurā paskaidrots, kā minētie akti atbalsta principu "nekaitēt" ([19]);

10. uzdod priekšsēdētājai šo rezolūciju nosūtīt Padomei un Komisijai, kā arī dalībvalstu valdībām un parlamentiem.

([15]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 178/2002 (2002. gada 28. janvāris), ar ko paredz pārtikas aprites tiesību aktu vispārīgus principus un prasības, izveido Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi un paredz procedūras saistībā ar pārtikas nekaitīgumu (OV L 31, 1.2.2002., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2002/178/oj).

([16]) ANO Konvencijas par bioloģisko daudzveidību Pušu konferences 15. sesijā 2022. gada decembrī tika panākta vienošanās par globālu biodaudzveidības satvaru, kas ietver vispārēju mērķi līdz 2030. gadam vismaz par 50 % samazināt pesticīdu radīto apdraudējumu (sk. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lv/ip_22_7834).

([17]) Kā izklāstīts Komisijas 2020. gada 14. oktobra paziņojuma "Ilgtspēju sekmējoša ķimikāliju stratēģija. Ceļā uz vidi, kas brīva no toksikantiem" pielikumā, COM(2020)0667, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=COM%3A2020%3A667%3AFIN.

([18]) https://tillymetz.lu/wp-content/uploads/2020/09/Co-signed-letter-MEP-Metz.pdf.

([19]) Eiropas Parlamenta 2020. gada 15. janvāra rezolūcija par Eiropas zaļo kursu (OV C 270, 7.7.2021., 2. lpp.), 102. punkts.